

Maria Schell, que plorava molt bé

Toni Roca

De totes les actrius conegudes—bé, la Lillian Gish també era tot un crack davant la càmera i amb el lacrimal amollat, lliure i feliç— Maria Schell, morta a l'albada neta d'una primavera nova i d'esclat, era la que millor plorava, aquella que feia de la llàgrima tot un espectacle digne d'admiració i lloança plena. Podria ser un plor lent, a penes insinuat entre l'ombra de l'ull i la llum d'una cara blanquíssima i sempre viva. O un plor ample, esqueixat, de vitalitat i sentiment immens, amb la sang terrible a un punt de fer explosió. Però també de vegades —i ara podria recordar perfectament un dels seus millors treballs, *Los hermanos Karamazov* de Richard Brooks— tenia el talent a punt i al seu punt on sabia i volia combinar, fer una mena de mesclat podríem dir, entre el plor dur, terrible, violent en oberta contraposició a un altre on la nota dolça, l'harmonia gairebé perfecta, l'equilibri entre el drama i la comèdia assolia una atmosfera de perfecció i transparència. Era llavors quan es creava el clima necessari (necessari i perdurable), la tensió imprescindible, la ductibilitat agosarada i valenta quasi sempre comparable i demostrable al llarg de qualsevol de les pel·lícules que configuraven una biofilmografia trencada el 2002 —ja amb cadira de rodes— amb la seva col·laboració a *Mi hermana Maria*, un tipus de reportatge humà, familiar, aproximatiu a una vida alterada i brusca, filmada pel seu germà, el també actor Maximilian Schell, guanyador de l'Oscar l'any 1961 per *Vencedores o Vencidos* i realitzada per Stanley Kramer. La

protagonista de *Noches blancas*, de Luchino Visconti, sense cap mena de dubte o vacil·lació la seva millor pel·lícula, plorava i un oceà devastador inundava la pantalla, la creuava, passava al pati de butaques i l'espectador, sovint agafat de sorpresa, no tenia altra solució per poder sortir d'aquella espècie de carreró sense sortida, que replicar a l'artista amb un plor llarg i sostingut. Els resultats eren fàcilment previsibles i premonitors. Tot el local era un escenari humit pel plor incontenible però a la vegada inevitable. La provocació clara de Maria Schell inicial tenia com a resultat final tot això. I aquesta fou la meua reacció quan un dia del ja llunyà inici de la dècada dels seixanta, a un obscur cinema barceloní —previsiblement el Palau del Cinema, allà a la Via Laietana— hi vaig conèixer, si més no d'una forma espiritual, psíquica l'actriu enguany desapareguda a l'edat de 79 anys. Al film, ella era protagonista principal d'un triangle amorós inspirat en un relat breu original del novel·lista rus Fedor Dostoievsky, *Las noches blancas de San Petersburgo*. L'acció passava a la Itàlia contemporània i la ciutat russa es transforma en mans de Visconti en Milà. A la Schell l'acompanyava en el repartiment Jean Marais i Marcello Mastroianni. Un drama sòlid, tendre, poètic fins més enllà de tot, líric i apassionant i amb un final tan patètic com commovedor, trasbalsador de l'ànima humana. Maria Schell convertí la seva participació en una perdurable feina que arribà a tothom. Era un Visconti previ a *Rocco y sus hermanos* i *El gatopardo*. Llavors, els camins de la vida cinematogràfica i sempre a l'ombra de l'actriu em portà de cop i volta a

un western, *Cimarrón*, d'Anthony Mann, encara que no dels millors de la seva magnífica carrera. Amb la sempre grata, noble companya de Glenn Ford (89 anys en escriure aquestes lletres i esperem que viu en aparèixer a la llum pública), Maria Schell ja havia abandonat escenaris d'Europa i penetrava al mercat d'Hollywood en creixent èxit i acceptació. A *Cimarrón* donava vida a una heroïna pròpia d'aquella època, a la meitat del XIX, en plena conquesta de l'oest. Lluny de l'emotivitat viscontiana, l'èpica passional del film, de la història a narrar, impregnava en tot moment i condició el treball de l'actriu capficada a la pell d'un personatge sempre emotiu i combatiu. Els records més vius de Maria Schell tenen el seu punt de cloenda a *Los hermanos Karamazov* (una llegenda urbana diu que Marilyn Monroe volia interpretar el personatge de la Schell) enfrontada ara amb Yul Brynner, Richard Basehart i Lee J. Cop, una de les grans glòries del Hollywood clàssic. Una feina forta i fèrtil, creativa d'una actriu nascuda a Viena el 1926. Començà molt aviat, tenia 16 anys, a treballar davant la càmera (cine, però també televisió) fins al punt de rodar quasi 200 títols. Abandonà tota activitat interpretativa a principi de la dècada dels setanta. Atrapada per un anguniós temps de depressió intentà suïcidar-se després de dos fracassats matrimonis. "La considero" —en paraules dites per Alexander Horwath, director del Museu de Cine d'Àustria— "una figura pròpia del classicisme i del romanticisme alemany". Una perfecta definició que comparteixo al cent per cent. Adéu, Maria Schell, sempre vares saber plorar molt bé. 🎬

